ԱՐԱՐԱՏ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջական համար տարեկան 4 ոսկւոր թղթադրմ.
Եւրոպայի և այլ տեղերի համար տրկ. 20 Ֆրանկ
Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ վտառի ծախքը։
Բաժնէգիրները կանխիկ կը վճարուին։ Վէցամսեայ կամ եռամսեայ բաժնորդագրութիւններ ալ կընդունուին, առանց սակ յաւելման բաժնէդներին վրայ։
Խմբագիր-Տնօրէնին հետ կարելի է տեսնուիլ խմբագրատունը (rue Vacon, 50) ամեն օր կէսօրէն յետոյ, ժամ 2 էն մինչև 4 միայն։

Բ ՏԱՐԻ ԹԻԻ 21

1886 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 30

(ՀՈԿՏ. 18 Հ. Տ.)

ԵԱՔԱՓ

Կը հրատարակուի Չ. և Շաբթ. օրեր

ԳԱՑՄԱՆՆԵՐ

Փոխադրութիւնք կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով։
Փոխադրման 1 մէջակ գիրը 1 սանդիմ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիմ։
Նամակ կամ ծրար ուղղակ է դրկել խմբագրութեան հետեւեալ հասցէով. M. PORTOUKALIAN, rédacteur du journal *Arménia*, MARSEILLE (France)

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau dela Rédaction (Rue Vacon, 50).

ԲՈՂՈՔԱԿՈՒԹԻՒՆ

Նամակ Իւսէյնէն (Թիֆլիս). — Նամակ Պօղիկարիանէն (Բաւմոզ). — Ոսկւոյ արժէքի բարձրացումն. — Մի անիրաւեցող յայտարարութիւն. — Հայեր Եգիպտոս. — Վանգոյժ. — Թղթակ. ի պատիւ Պ. Փասքիալէի. — Տեղական. — Արտասահմանի լուրեր. — Ծանուցումներ։

ՆԱՄԱԿ ՌՈՒՍԻԱՅԷՆ

Տփղիս, 1/13 հոկտ. 1886

I

Արտասահմանի հայկը դիտեն դուցէ որ Թիֆլիսի մէջ գոյութիւն ունի 81 թուէն սկսած հաստատուած «Հայոց բարեգործական ընկերութիւնը Կովկասում»։ Այդ ընկերութիւնը նոր մի հաշիւ է հրատարակել իւր գործունէութեան օրէն ես կը քաղեմ մի քանի տեղեկութիւններ «Արմէնիա»ի ընթերցողներին համար։

Ընկերութիւնը ունեցել է

	Մուտք Րուբլի	Ելք Րուբլի
81—82 թ.	16,273	2,535
83 թ.	3,090	2,456
84 թ.	1,858	3,158

Այդ թուերէն երեւում է որ՝ հաշիւ չառած ընկերութեան հիմնուելու տարին եղբ բաւականին մեծ գումար է հաւաքուել—եղած մուտքը տարբեր տարի պահասել է, իսկ ելքը՝ հնչին փոփոխութեամբ, մնացել է միևնոյնը։ Ընկերութեան վարչութիւնը նկատել է հրատարակած հաշուի մէջ այդ անմիջապէս երևոյթը թէև սկզբում նա յոյս ունեը որ առաջնորդները պիտի թափէին և յետագայ տարիները Այդ յոյս խարտեաչ է դառնալ անհիմն լինելով։ Հայի բնաւորութիւնը այդպիսի գեպքերում որոշ և անփոփոխ է. սկզբում առաջ կպչող յոտիշտակվող և նոյնքան շուտ հովացող և թուլացող։

Ընկերութեան վարչութիւնը դանդաղ է յայտնում հասարակութեան դէմ. «Մի անընդհատելի առաջադիմութիւն և անհատներու ներգործութիւն է նշմարվում հասարակութեան մէջ»։

Մեզ կողմից պահ չէ նաև ընկերութեան անդամներից. «Այն անտարբերութիւնը դէպի ընկերութեան գործը նշմարվում է նաև ընդհանուր ժողովի նիստերին մէջ յաճախելում—նիւթական օժանդակութեան հետ

Ընկերութեան խնայում են և բարեյաջող օժանդակութիւն»։

Այսպիսով ամենայն ոք իրաւունք ունի եզրակացնելու որ այդ մեր միակ բարեգործական ընկերութիւնը չէ հասկանում իւր գործի, իւր գոյութեան ոչ միջոցները և ոչ էլ կարևորութիւնը — միւս կողմից ակներև է որ վարչութիւնը ընդհանուր է հասարակութեան հետ և չէ կարողանում նրան առաջնորդել

Ընկերութիւնը 3 տարուց ընդհատում կարողացել է «Հալիւ 113 չքաւոր և անտէրունչ աշակերտների և այլ կարօտեալների օգնութեան հասնել»։ Այդ հաշիւը թերթելիս աչքի է ընկնում հետևեալը. 83 թուի ելքի ¼ մասը կազմում է «ուռճիկ բաժանուզների»,—իսկ 84 թուին նոյնը հաւասար է ելքի 1/5 մասին։ Ուրեմն զուտ բարեգործութիւն ընկերութեան կողմից եղել է

82 թ.— 2,535 րուբ.
83 թ.— 1,856 ր.
84 թ.— 2,538 ր.

Այս պերճախօս թուերը տուժ են որ ստած բարեգործութիւնը մեծ բան չէ եղել։

Ընկերութիւնը չունի և ոչ մի ամրագրական գոյութիւն, նորա գործադրութիւնը առ 1 յունվար 85 թ. էր 16,800 րուբլի։

—Օրուան խօսակցութեան նիւթն է մի սերտային պատմութեան հերոսի ինքնասպանութիւնը։ Ժողովուրդը այն աստիճան յուզուած է որ տեղական լրագրութեան արդելվեցաւ անցքը յայտնելու, ո՛ր միայ մանրամասնութիւններ։ Հերոսը հայ երիտասարդ սպառնի էր—հերոսուհին Թիֆլիսի օպերայի առաջնի երգչուհին—ուստ Հերոսուհին իրը առանձին չէր դէպի հայ երիտասարդը քանի տարուց ի վեր։ Հայ երիտասարդը, մինչև անցնել տարի, օրիորդի երգած օրերը ներկայ էր գտնվում թատրոնում և յաջողացնում նորա բեներիսները—ընծաներ մատուցանելով։ Սակայն այս տարի օրիորդ Ս. իրը չէր ուզում Թիֆլիս գալ երիտասարդ Ն. չհասանելու համար օ. ըիորդի հօրերգայրը, անուանի ուստ նկարիչ Մ.ահովսկին, սպառնացել է նրան հանձերից ժառանգութիւնից զրկել եթէ նա յետ չդառնայ անվազ երիտասարդին պնդելուց։ Ամրողջ չի պատմելը երկար կը լինի։ Վերջ ի վերջոյ՝ Սիպտոյի ներկայացման ժամանակ՝ բեմ դուրս գալուց առաջ օրիորդը երիտասարդին մերժողական պատասխան է տալիս... երիտասարդ կ. չէ կարողանում տանել իւր ընկերների ծաղր ու ծանակը և ինքնասպանութիւն է դործում.... Գնդակը որտին ուղիղ դիպած չլինելով ուղղակի չէ սպանվել է ամբողջ 10—12 ժամ Ցուզարկաւորութեան ներկայ էր խուռն բազմութիւն։

Օրիորդ Ս.ը Թղթեց 2 օրից յետ Թիֆլիսը իբր թէ ապառնալից նամակներ ստացած լինելով հանգուցեալի եղբայրների մէնից և մեկնեց դէպի Հիւսիս։ Ահա ձեզ պատկերներ կեանքի և մեր գործերի...

Ց.

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ

Սեպտ. 26/8 հոկտ. 1886 Բաւմոզ

Ձեր պատուական թերթին 12րդ թուէն մէջ հրատարակած էք քաղաքէս գրուած նամակ մը, որ «Բաւճառգի արդարատէր ձեր բաժանորդներէ մին» երկար ատրագրութիւնը կը կարդէր։

Գարան նամակագիրը լաւ կընէր եթէ բոլորովին չդրէր իր անօգուտ նամակը, ի զուր չգրաւէր «Արմէնիա»ի մէկու կէս սիւնակը և չտախտէր զմեզ իրեն պատասխանելու ձանձրութիւնը տանձնել։

Գարան նամակագրին նպատակը, ինչպէս կերեւի իր գրուածէն, կրկին է. առաջին՝ ցոյց տալ անկերպարան վիճակը, դոր ունին Եւրոպայի հայաբնակ քաղաքաց մէջ երևան եկած հայրենասիրական ընկերութիւնները. Երկրորդ՝ աղաչել «Արմէնիա»ի խմբագրութիւնը, որ գրէ և առաջարկէ հայրենասիրաց հերոսին՝ լաւ կազմակերպութեան մը միացնել այս բոլոր ընկերութիւնները։ Արդարեւ Գարանին այս կրկին դիտողութիւնն ալ անհիմն են։ Նախ, այն իրաւունքները, որոնցմէ ինք կը հեռացնէ թէ վերոյիշեալ ընկերութիւնները ոչ միայն անկերպարան վիճակի մը մէջ են, այլ դոյութիւն չունին. յեղափոխական ընկերութիւններ չենք պիտեր մենք, կհասկնաք Գարան Աբգարեան, և հետևաբար չենք տեսած յեղափոխական չգոյ դործակատարներ առանց վկայադրի և դրամի. չենք ճանչեր իրարու հակառակ գործող ազգային մարմիններ և որ ի կարգին. իրենց դատաստիքը օտար անհատներու և կառավարութեանց յայտնող յեղափոխականները ալ անծանօթ են. ուրիշ ըսինք այս գիտցերը ի լուր աշխարհի հրատարակելու համար. ըսել է որ եթէ ձեր երևակայած յեղափոխական ընկերութիւնները իրօք գոյութիւն ալ ունեցած ըլլային, դուք այս իրողութիւնը աշխարհի յայտարարած պիտի ըլլայիք ձեր նամակաւ. դուք որ կը մեղադրէք ուրիշները իրր անընդդէմ և անդադանապահ։ Ի՜նչ անհնաւանհաւատութիւն։

Կազմակերպութեան պէտքի մասին ալ կպատասխանենք. ի հարկէ կան հայրենասիրական ընկերութիւններ որք սակայն նախապատրաստութիւններ են սակաւին և որք ընդհանրապէս ապագային պիտոյից համար դրամ կհաւաքեն միայն և կը պահեն։ Սակայն հաւաքելու համար ալ անպատճառ կեդրոն մ՝ ունենալու պէտք չի կայ. ամեն հայաբնակ քաղաք կրնայ առանձին շատ լաւ կատարել այսպիսի դործ մը։ Այս կնշանակէ որ եթէ վարիչ կեդրոն մը չկայ, գործն ալ դեռ այնքան հասունցած չէ. և երբ հասունայ և ժամանակը գայ, որ կեդրոն հեռու չէ, կեդրոն մ՝ալ պիտի ունենանք. և ցոյն առնգնելու հոգն ալ Գարան Աբգարեանը կրնայ հանգիստ սրտով ուրիշներու թողուլ։

Գարան նամակագիրը կերևի թէ ինքն ալ որոշ կերպով չդիտեր թէ ի՞նչ լսել կուզէ, և այս պատճառաւ մէկ հարցասիրութենէն միւսին մէջ կիյտի։ Զենք հասկնար որ «կազմակերպութիւն չկայ, կազմակերպութիւն պէտք է» ըսող մէկը ի՞նչպէս կուզէ որ կենդրոնին դիմէ Պ. Փասքիալեան. եթէ կեդրոն կայ, կազմակերպութիւն ալ պարտի գտնուիլ. եթէ կազմակերպութիւն չկայ, կեդրոն ալ չկայ. մին առանց միւսին չկրնար մտածուիլ. ոչ կեդրոնը առանց կազմակերպութեան և ոչ կազմակերպութիւնը առանց կեդրոնի։

Այս առիթով ոչ միայն ուզեցինք պատասխան մը տալ Պ. Աբգարեանին, այլ և դիւրացնել «Արմէնիա»ի մէջ գրագրութիւն մեր հայրենակիցները անհնին համար ոխալ ենթադրութիւններով այնպիսի լանդիրներ սարեցնել, որք ոչ միայն կը ձգտանեն Ազգային Սուրբ Գործին, այլև ծիծաղելի կը ցուցնեն մեզ օտարաց։

Որ ունինք ականջս լսել, լսենք։.....

Գուք ալ պիտի լսէ՞ք արդեօք, Պ. Աբգարեան։ եթէ լսել և հասկնալ ուզէք, պիտի դադրիք այդպիսի ատօրինակ բաներ գրելէ։

ՀԱՅՑ ՄԸ

ՈՍԿԻՈՑ ԱՐԺԷՔԻ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄՆ

(Շարունակութիւն 20րդ թիւին)

Ուրեմն կը կրկնենք՝ ամեն ոք պահ էր՝ նոյն իսկ ուեքանաւօրներէն, իսկ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

1886 թիւ 21 Հոկտեմբեր

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ (1)։

Ես ամենայն յարգանօք «Մշակ»ի ընթերցողներուն կը ներկայացնեմ Հայաստանի դաշնակցական հանրապետութեան ծրագիրը, որ հրատարակուեցաւ «Ժողովուրդ»ի 19րդ. թիւով։ Ես ինքս ալ «Մշակ»ի մէջ կը հրատարակեմ իմ ծրագրիս առաջին մասը, որ կը վերաբերի հանրապետութեան հիմնական սկզբունքներուն։ Ես կը կարծեմ, որ ամէն մարդ, որ ինքզինքը ազատասէր կը համարէ, պարտական է ուշադրութեամբ կարդալ այս ծրագիրը, որովհետեւ ան ոչ միայն ներկայ ժամանակի համար է, այլ եւ ապագայի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ

Տարի Զ. Թիւ 18 Ուրբաթ, 28 Յունիսի (10 Յուլիսի) 1876

ՓՈՍԻ ՀԱՄԱՐ

1876 թուի գարնանային ընթացքին ամենքս ալ ականատես եղանք Ռուսիոյ ու Թուրքիոյ միջեւ տեղի ունեցած պատերազմին, որ ամենեւին չհամեմատիր նախընթաց պատերազմներուն, որոնք տեւեցին ամիսներ, տարիներ, մինչ այս պատերազմը տեւեց միայն վեց շաբաթ։ Ռուսիոյ կայսրը «Ազատիչ» մականունը ստացաւ իր ժողովուրդին կողմէ, որովհետեւ ան ազատեց Պուլկարիան թուրքերու լուծէն։ Ռուսիոյ զօրքերը Պուլկարիոյ մէջ մտան Յունիսի 15-ին, Ռուսչուքի կողմէն, որ Տանուբ գետին վրայ կը գտնուի։ Ռուսիոյ զօրքերուն հրամանատարն էր Մեծ Դուքս Նիկոլայ Նիկոլայեւիչ, որ կայսրին եղբայրն էր։ Ռուսիոյ զօրքերուն գլխաւոր նպատակն էր Պուլկարիան ազատել թուրքերու լուծէն, ինչպէս նաեւ Սերպիան, որ նոյնպէս թուրքերու լուծին տակ կը հեծեծէ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ԴԱՄԱՌ–ՔԱԹԻՊԱՑԻ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
«Թիֆլիզի հայ. գրբ. հրատրկթ. ընկերութ.»

Մեծանուն բանաստեղծ Գամառ–Քամիրպաի (Ռ. Պատկանեանց) ոտանաւորները պարունակող մի գիրք է 176 երեսներէ բաղկացած։ Սկիզբը գրուած է հեղինակին պատկերը։ Գամառ–Քամիրպաի բանաստեղծութիւնները մի քանին արդէն ծանօթացուցած լինելով մեր ընթերցողներին, աւելորդ կը համարինք գրել այդ մասին։

Կը ծախուի «Ազմէնիա» լրագրի խմբագրատունը ի գին 1 ֆրանգ և 75 սանթիմի։ Մարսէյլէ դուրս ամէն տեղի համար 2 ֆրանգ փոստի ծախքովը հանդերձ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Ա.. ՀԱՅ ԴԻՒՑԱԶՆՈՒՀԻՄԸ գին 50 սանթիմ.
Բ· ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՑԻ » 20 »
Գ· ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՅԷԼԻ » 40 »

Ձը ծախուին Մարսէյլ, «Ազմէնիա» լրագրի խմբագրատունը։

Գտար քաղաքացիներին կը դրկուի փոստով, եթէ վերոյգրեալ գիներով Ֆրանսական, բրբական կամ ռուսական փոստի թղթադրոշմ դրկեն «Ազմէնիա»ի խմբագրութեան։

ՍԱՐԳԻՍ Գ. ՀԱԼԱՃԵԱՆ

ՑԱՆՑՆԱՆԱՏՈՒՐ Ի ՄԱՐՍԷՅԼ

ԱՐՏԱՔՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՆԵՐԱՔՈՒԹԵԱՆ ԱԳՐԱՆԱՑ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

ՍԱՂՄՈՍ ԻՍՐԱՅԷԼԻ

Ը Ե Ի Ֆ Ր

ՀԱՅԻ ՄՈՒԱՅՈՒԱԾ ԴԱՍԸ ՊԱՇՏՊԱՆՈՂՆԵՐԻՆ

Հայաստանի վիճակին նկատմամբ արտառուչ մոլմոնքներ և մոտածումներ պարունակող մի տետրակ է։

Հայաստանի բնակիչներէն Պ. Իսրայէլ գրած այդ հայրենասիրական Սաղմոս կը ծախուի «Ազմէնիա» լրագրի խմբագրատունը։ Գինն 40 սանթիմ, փոստի ծախքովը հանդերձ։

Մի քանի տէր հայ կը ցանկայ ուսնեալ Բաֆֆիի «Դատիմ Բէկ»ի Ա հատորը և Խ. Աբամեանցի «Վէրք Հայաստանի»ն։ Կը խնդրուի որ ուղղակը խմացնէ խմբագրութեան թէ ինչ գնով կը համաձայնուի տալ։ Լաւ վճարում կը խոստացուի։

—

Ազգային երաժշտահայր Արժանահիշատակ Թաչճեան Նիկողոսի աշակերտներէն մէկը որ լաւ ճանչացած էր վերոյիշեալ երգեցողութեան քոչ տեղեակ ըլլալուն վաւերական վկայականներ ալ ունի, կը փափաքի ազգային եկեղեցւոյ և դպրոցի մէկուն մէջ պաշտօնավարել։ Ուղղը կրնայ դիմել խմբագրութեանս, անոր հետ բանակցութեան մտնելու համար։

LA TRIBUNE DES PEUPLES

Ինչպէս կը տեսնուի լրագրիս Գ եռանը դրուած ծանուցումէն, Tribune des Peuples ընկերվարական ամսաթերթի յուլիս—օգոստոսի թիւը հայերի նկատմամբ համակրական յօդուածներ կը պարունակէ։ «Ազմէնիա»ի խմբագրութիւնը բաւական քանակութեամբ ստացած է այդ թիւէ, զրկելու համար իւր բաժանորդներէ ցանկացողներին։ Մէկ օրինակը կը տրուի 25 սանթիմի Մարսէյլի մէջ. ուրիշ ամէն տեղերի համար 30 սանթիմ, փոստի ծախքովը հանդերձ։

ՎԻՃԱԿԱԳՐԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՋԱՆՋԱՆ ԸՆՏԻՐ ԴՐՆԱՆՑ

Բաւական դի ներբեւեռան ընկերութիւնը 1300 թիւ վիճակահանութեան առնելը չքմաբերութեան համած է որոյմէ 600ը պիտի չահին զանազան ընտիր դիքերը որոց անուանները նշանակուած են տոմսերին վրայ։ Վիճակահանութիւնն պիտի կատարուի Հոկտեմբեր 5/17ին, վերոյիշեալ ընկերութեան դրասենեակը։ Տոմսակները կը ծախուին 6 գրուշի։ Ուղղը կրնայ «Ազմէնիա»ի խմբագրատունէն ալ առնալ վճարելով 1 ֆրանգ և 50 սանթիմ։

ԲԱՖՖԻԻ ԳՈՐԾԵՐԸ

ԿԱՅԾԵՐ

ՀԱՏՈՐ Ա

Ազգային վիպագիրը Պրն. Բաֆֆիի գործերին մէջ առաջին տեղը կը գրաւեն ԿԱՅԾԵՐԸ։ Ս.յս գիրք կը ծանօթացնէ ընթերցողը ռահվիրան և պարկեշտ Հայաստանի գիւղական տեղերին հետ, հետաքրքրաշարժ տեղեկութիւններ կուտայ քուրդերի վարուցանդան ցեղերի և հայերի դրութեան, վարքի և բարքի մասին։ Նա ցոյց կը տայ այն ծլատիկը որին պէտք է հետեւին Հայաստանի մէջ գործել ուզողները։ Մի խօսքով թէ՛ իրը ազգային ընտիր վիպասանութիւն և թէ՛ իրը հայրենասիրական գործունէութեան վարդապետութեան և ծրագիր, արժան է որ գնուի այս գիրք ամէն հայրենասէր Հայէ տան։

* * *

ՋԱԼԱԼԷԴԻՆ

1877ի ռուս–թիւրքական պատերազմի ժամանակ Եէյլի Ջալալէդդինի արշաւանքին պատճառով Տաճկաստանի հայերի կրած ապէտներին մէկ ապէխարշ նկարագիրն է։ Գրքին սկիզբը կայ հեղինակին, Պ. Բաֆֆիի պատկերը։

* * *

Վերոյիշեալ երկու գիրքերը կը ծախուին «Ազմէնիա» լրագրի խմբագրատունը. ԿԱՑԾԵՐԸ Հատոր Ա. 6 ֆր. և 50 սանթիմ։ «Ջալալէդդին»ը, 2 ֆրանգ և 30 սանթիմ. Մարսէյլէ դուրս ամէն տեղի համար փոստի ծախքովը հանդերձ՝ ԿԱՑԾԵՐ Հատոր Ա. 7 ֆրանգ· «Ջալալէդդին» 2 ֆր. և 30 սանթիմ։

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՏՈՐ Ա.

կենդանական հիւսուածաբանութիւն
եւ
Մարդկային կազմախօսութիւն ու բնախօսութիւն

Ն. Տաշտասեան էֆէնտիի այս բազմահատոր գործն՝ որ ժամանակէ մ՛ի վեր տետր առ տետր կը հրատարակուէր, լրացած է։

Այս գործն՝ իրր գիտական մեծ աշխատասիրութիւն՝ իւր տեսակին մէջ կրնայ առաջին համարուիլ ի հայս։ Կ՛ուսուցանէ ինչ որ հարկ է գիտնալ մարդս մէ իւր մարմնոյ նկատմամբ։

Գատարտուած է իրր դասագիրք Ազգ· երկրորդական վարժարանաց. այս արդէն ուսումն Խորհուրդն ի ձեռն մանաւանդ զոյն քննելով յանձնարարած է նորա գործածութիւնն։ Այս գիրքը կրնայ ծառայել նաև իրր առաջնորդ մանաւանդ գիտական և նա մանաւանդ բժշկական վարժարանի ուսանողաց. մանաւանդ առանձինն ուսման առաջնորդ ալ կրնայ լինել։ Վերջապէս այս գեղեցիկ երկն ամէն գիտասէր անձանց դրան մէջ կ՛արժէ որ գիտուր տեղ մը բռնէ։

Գործոյն վերջը կը գտնուի հայ–ֆրանսերէն բառգրքոյկ մը որ կը գիւրացնէ գիտական նորատեղծ բանից հասկացողութիւնը։

Գիրքը չուրջ 400 երեսներէ կը բաղկանայ, մանրատ ապագրութեամբ և 226 գեղեցիկ նկարը պատկերներով զարդարուած, որոց մասին հեղինակը որ եւ է գոհացութիւն չէ յանտած և որք կարի իմն կը գիւրացնեն ուսումն։

Կեդրոնատեղին է Սրամեան դպրատան Պահչէ–գափու Համիտիէ ճատէսի թիւ 34։ Գինն է 40 դրշ։

BIBLIOGRAPHIE
LA
TRIBUNE DES PEUPLES

REVUE INTERNATIONALE DU MOUVEMENT SOCIAL

Dans les cinq parties du monde

Rédaction et administration *Librairie des deux mondes* Paris, 17, rue de Loos.

Abonnement France : Un An 5 francs Union postale 6 francs.

Sommaire du N° 6 Septembre-Octobre

La Révolution dans les Beaux-Arts CASSIUS. — La situation politique et économique dans la République Argentine. TH.. — La Crémation Électrique, D' ROSELLI. — L'organisation des Fénians. — Les affaires d'Arménie, UN ARMÉNIEN. — Le Code industriel en Russie GOLOVINE. — MOUVEMENT SOCIAL INTERNATIONAL EUROPE Grèce, AFRIQUE Madagascar, Sénégal, Maroc, AMÉRIQUE DU NORD Canada, États-Unis, Guatemala, Nicaragua, Mexique, San Savaldor, AMÉRIQUE DU SUD, Pérou, Bolivie, OCÉANIE, Australie.

REVUE BIBLIOGRAPHIQUE INTERNATIONALE

Livres, Journaux, Revues,

Un numéro de cette revue est envoyé à TITRE D'ESSAI *gratis et franco* à tous ceux de nos lecteurs qui en feront la demande à la LIBRAIRIE DES DEUX-MONDES Paris 17, rue de Loos, avec le BULLETIN donnant l'ANALYSE, des publications en vente à cette librairie.

On s'abonne sans frais dans tous les bureaux de poste.

A. H. CREET & Cie

COWNPORE N. W. P. INDES ANGLAISES

Négociants-Importateurs, Exportateurs, Commissionaires, Commissaires priseurs, Contractants (Fournisseurs) et fabricants de cuirs de toute qualité..

Ayant eu une très longue expérience dans les diverses branches sus-nommées, nous sommes prêts à recevoir des marchandises à la commission pour la vente tractative ou aux enchères publiques, dans des conditions qui seront trouvées réciproquement avantageuses et satisfaisantes.

En échange des marchandises Européennes nous pouvons fournir des marchandises fabriquées aux Indes, n'importe quelle quantité, des premiers choix comme suit :

Des jouets d'enfants de Lucknow, articles de laiton et des draps d'or de Benarès, dinanderies de Moradalad, bijouteries d'or et d'argent de Delhi, châles, étoffes de Cachemire, etc.

Ayant des locaux spacieux pour l'étalage des marchandises en commission et pour la vente aux enchères, nous pouvons en toute confiance recommander Lotre maison à quiconque voudra entrer en relations d'affaires avec nous, et nous serons bien aises de recevoir des communications et des échantillons dans ce but.

Références

BANK OF BENGAL ;

ROHILCNUD ET KUMAON BANK ;

AGRA BANK LIMITED.

Si c'est nécessaire, nous serons heureux de fournir d'autres références.

Toute communication doit être adressée à nous directement en anglais très détaillée, avec conditions et conventions y relatives.

ՏՆՕՐԻՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ· ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԷՅԼ

Հայերէն տպարան Մ· Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER rue Vacon 50.